

Tabla de materii

3	<i>Cultul Eroilor (din Diaspora), astăzi,</i> Ioan Florin Diaconu
7	<i>Eugen Simion sau Singurătatea alergătorului de cursă lungă,</i> Adrian Nicolescu
13	<i>Mircea Eliade sau Ocolul pământului într-o viață de om,</i> Petru Ursache
27	<i>Béla Bartók sau Valurile spiritului creator,</i> Ioan Florin Diaconu
45	<i>Dimitrie Berea sau Lungul drum al pictorului către poezie,</i> Ioana Petcu
51	<i>Nicholas Georgescu-Roegen sau Calea către Paradisul terestru regăsit,</i> Vasile Nechita
65	<i>Henri Coandă sau De la Pământ la stele,</i> Mihai A. Stroe
75	Despre Autori

Cultul Eroilor (din Diaspora), astăzi

IOAN FLORIN DIACONU

Istoria a ceea ce a înfăptuit omul pe lume este în fond istoria Oamenilor Mari care au trudit de-a lungul timpurilor. Ei erau conducătorii, erau plâsmuitorii, modelele și, într-un sens mai larg, creatorii a tot ceea ce marea masă a oamenilor s-a străduit să facă sau să dobândească – toate lucrurile pe care le vedem săvârșite pe lume sunt, la drept vorbind, realizarea practică și materializarea gândurilor care sălășuiau în Oamenii Mari trimiși în lume. Am putea chiar merge până într-acolo încât să spunem că sufletul întregii istorii a lumii ar fi istoria lor.

Oamenii Mari, oricum i-am lua, constituie o companie fericită. Nu ne putem uita la un Om Mare, oricât de imperfect ar fi el, fără să nu câștigăm ceva. El este izvorul viu de lumină, în preajma căruia este bine și plăcut să fii: lumina care se răspândește, care a pătruns întunericul lumii – și aceasta nu doar ca o lampă aprinsă, ci asemeni făcliei naturale strălucind ca un dar al Cerului; ca un izvor de lumină revărsată, un izvor de intuiție nativă și originală, de bărbăție și noblețe eroică, în a cărei strălucire toate sufletele simt că e bine să se afle. Oricum s-ar brodi, n-avem a ne plânge dacă vom rătăci o vreme într-o asemenea vecinătate. Dacă i-am vedea bine pe eroi, am arunca o privire în chiar miezul istoriei lumii; dacă nu i-am vedea bine, chiar și atunci vom percepe însemnătatea eroismului, legătura divină care îl unește oricând pe Omul Mare cu ceilalți oameni.

*On heroes, hero-worship and heroic in history*¹ (1841), mult-lăudatul eseu al victorianului Thomas Carlyle (1795 – 1881), din care am extras aceste

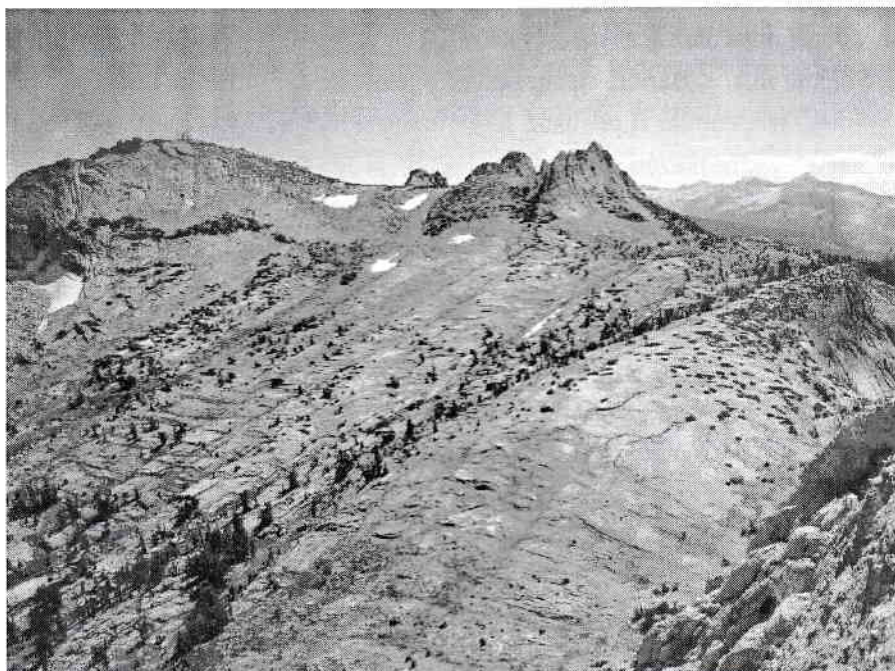
gânduri, îi așază în continuare pe eroi într-o taxonomie a cărei lege ordonatoare, cinstit vorbind, deocamdată îmi scapă, dar prefer a o vedea ca descrescătoare, „de la mare la mic”: eroul-ca-divinitate (i.e. Odin, zeul suprem al scandinavilor, un Învățător și o căpetenie a sufletelor și trupurilor, un erou de o valoare incomensurabilă, față de care admirația, depășind limitele cunoscute, a devenit adorare), eroul-ca-profet (i.e. Mahomed, cel inspirat de Dumnezeu, ale cărui cuvinte i-au purtat pe păstorii arabi de la întuneric la lumină), eroul-ca-poet (i.e. Dante sau Shakespeare, figuri eroice pe care atât epocile moderne, incapabile să mai producă zei ori profeți, cât și epocile mai vechi le pot produce, și care vor apărea ori de câte ori va voi natura să trimită un suflet de erou), eroul-ca-preot (i.e. Luther sau Knox, căpetenii spirituale ale oamenilor, călăuzindu-i spre Cer, cârmuindu-i cu înțelepciune pe acest pământ și printre strădaniile vieții, interpretând așa cum interpretau profeții, împărtășind oamenilor același lucru, dar mai pe înțelesul lor), eroul-ca-Om-de-Litere (i.e. Johnson, Rousseau sau Burns, în întregime produse ale timpurilor noi, care își exprimă inspirația prin intermediul cuvântului tipărit), eroul-ca-rege (Cromwell sau Napoleon, cei care poruncesc oamenilor, cei sub a căror putere se află voințele noastre, cărora ele li se supun cu loialitate).

Eroii prezentați în aceste pagini s-ar încadra, la rigoare, în categoria „eroul-ca-Om-de-Litere”, într-o subspecie pe care aș îndrăzni să o numesc „eroul-din-Diaspora”, Diaspora având o interpretare literală peste tot, fărădecat în primul caz, când ea, ca exil pe pământ străin, are un sens figurativ, Omul-de-Litere fiind, acum și mai totdeauna, un exilat în propria lui țară. Acestea fiind spuse, toți cei prezentați aici pot fi uniți sub un semn comun: înălțimea aspirațiilor lor (dublată de modestia și acribia cu care și-au construit destinul), ceea ce face ca demersul lor să fie unul de-a dreptul prometeic – Coandă sau Bartók, de pildă, își propun idealuri nu lipsite de o doză de utopie, care vor aștepta destule generații până se vor fi materializat; apoi propensiunea pentru sesizarea (și acceptarea) miracolului (și, în sens restrâns, a șansei) – începând de la „fructificarea tainei” pe care ți-o oferă locul (pământul) în care te-ai născut (Eliade, Bartók, Georgescu-Roegen) și terminând cu profunda umanitate care caracterizează întregul lor demers creator: în acest sens, intervenția lor prometeică se întoarce pilduitor

asupra celor care găesc răbdarea să o cunoască, fie că aceștia se numără din rândurile noastre, ale conaționaliilor lor, fie că ei aparțin umanității în general, pentru care eroii prezentați aici au propus soluții care să o „împingă (fie și măcar pentru o vreme) înainte”. Și tot ca în mitul antic grec, lumina eroilor – eroilor adevărați – prezentați aici este –și ieri, dar și în zilele noastre – ocultată prea adesea de manifestări ale ignoranței: începând de la variate forme de injustiție, de lipsă a recunoașterii la adevărata valoare (urmare a „oportului” unor conaționali blazați, invidioși sau de-a dreptul rău-intenționați – în „cazurile” E. Simion, Eliade, Bartók, Georgescu-Roegen), până la forme mai „palide” ale minimalizării, cum ar fi plictisul, ingratitudea (deseori „motivată” de faptul că personalitățile prezentate aici se întâmplă a proveni, nu-i așa?, dintr-o cultură „mică”) și uitarea.

Împotriva unor asemenea stări de lucruri vine și numărul de față al revistei, ce ilustrează, cu șase exemple – scrise uneori într-o notă polemică (E. Simion, M. Eliade), alteori în cheie mai degrabă descriptivă (B. Bartók, D. Berea, N. Georgescu-Roegen), din tot atâtea domenii ale cunoașterii – adevărate izbânzii pilduitoare ale spiritului asupra materiei, mărturii „în legătură cu procesul îndelung și greu de plăsmuire a ființei-ca-ființă, în tot ce are mai ales, până la îndumnezeire” (P. Ursache). Cât despre legea după care acestea au fost ordonate, ea se vrea una a „bunului simț”, „din aproape în aproape”. Astfel, de cărturar e mai aproape artistul, câtă vreme savantul e ceva mai departe.

¹ Am folosit ediția *Cultul eroilor*, publicată de Editura Institutul European în 1996, în traducerea regretatului anglist Mihai-Eugen Avădanei, cu o prefață semnată de Acad. Alexandru Zub. Aș fi putut folosi, cu tot atâtea folos, ediția *Eroii, cultul eroilor și eroicul în istorie* (1910) în traducerea cu larg ecou în epocă, semnată de filosoful C. Antoniaade.

Yosemite

Eugen Simion sau Singurătatea alergătorului de cursă lungă

ADRIAN NICOLESCU

Cu riscul de a-i dezamăgi și contraria pe unii cititori, nu sunt un idolatru al domnului Eugen Simion și nici avocatul din oficiu al Domniei sale. Relațiile noastre colegiale au fost întotdeauna ireproșabile, de perfectă urbanitate, și s-au bazat pe stimă profesională reciprocă. Nu suntem nici unul creditorul sau debitorul celuilalt. Nu am convingerea că avem absolut aceleași gusturi gastronomice, oenologice și estetice *lato sensu*, dar chiar și gemenii univitelini au personalitatea lor distinctă. În schimb, îl cunosc pe Eugen Simion de aproape 60 de ani: am fost colegi de serie la Facultatea de Filologie a Universității din București (pe vremea aceea se numea „C. I. Parhon”). Din aceeași serie mai făceau parte *inter alios* Nichita Stănescu, Matei Călinescu și Ionel Vianu. Eugen Simion și Nini Stănescu erau printre cei mai blajini și angelici colegi pe care i-am avut în perioada stalinist-dejistă, în timp ce alții erau iacobini și thermidorieni spăiמוși. Se poate spune azi că promoția 1957 de filologi bucureșteni a fost promoția Eugen Simion. Și iată că tot azi, *soixante ans après*, unii confrăți non-congeneri încearcă să îmi tulbure imaginea senină pe care am avut-o tot timpul cu privire la Domnia sa. Adică să se fi transformat radical Athos, Porthos, Aramis sau d’Artagnan? E drept, omul se mai schimbă, că doar nu e *amoeba proteus*, dar chiar în așa hal? Nu pot să cred acest lucru. Să fi devenit domnul